

Learning Greek Passage by Passage In-Class Exercises

Lesson 1

Exercise 2

βελ, βαλ, βωλ, βιτ, βαιτ, βητ, βειτ

γρω, γρων, γρηπ, γρηψ

σοξ, ροξ, κλοξ, σιτ, σατ, σαιτ

θις, θι, θιν, μις, μι, μαιν, μην, μενι

Exercise 3

ὕ ἀφ σταρτεδ του στυδι γρικ.

ἰτ ἰς γοινκ τυ βι ἀν ἀδφεντυρ.

λετς γετ σταρτεδ.

Lesson 2

Exercise 1

Parse by listing the Greek ending, labeling its voice, person, and number, and indicating the corresponding English pronoun.

	ending	voice	person	number	English pronoun
εὐρίσκονται	_____				
μένεις	_____				
φυτεύουσιν	_____				
προφητεύεται	_____				
ἐνδύει	_____				
κωλύη	_____				
ἴστησιν	_____				

Exercise 2

Translate the following words. Be sure you represent the voice, person, and number of each word.

γράφετε	_____
ἀκούμεθα	_____

Exercise 3

Add the ending which corresponds to the translation.

You (sg.) are seeing.   βλέπει _____

We are being seen.   βλέπο _____

Lesson 3

Exercise 1

Parsing.

	ending	voice	person	number	English pronoun
ἔμμενες	_____				
ἐφυτεύον	_____				
ἐπροφητεύετο	_____				
ἐδίωκεν	_____				
ἤγετε	_____				
ἠκουόμην	_____				
ἐκωλύω	_____				

Exercise 2

Translation.

ἐγράφομεν	_____
γράφετε	_____
ἐβλεπόμην	_____
ἦν	_____
ἦγον	_____

Exercise 3

Add the personal ending which corresponds to the translation.

You (sg.) were looking at. ἔβλεπε _____

We were being seen. ἐβλεπό _____

They were teaching. ἐδίδασκο _____

I was teaching. ἐδίδασκο _____

Lesson 4

Exercise 1

	ending	gender	case	number	lexical form
διδάσκαλοι					
εὐαγγελίου					
τῷ					
καλήν					

Parse the following forms of words you have not learned. Assume these words are adjectives and give all possible parsing for each word.

	ending	gender	case	number
ἀγαθῶν				
υἰοῖς				
φωνῇ				
κοινή				
νόμον				

Exercise 2

Translate the following sentences as literally as possible consistent with good English usage.

ἄγετε τὸν διδάσκαλον τῇ ἐκκλησίᾳ.

ὁ κακὸς διδάσκαλος οὐκ ἔβλεπεν τὸν θεόν.

τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐπέμπετο ταῖς καλαῖς ἐκκλησίαις.

Lesson 5

Exercise 1

Parse the following forms of 3D words you have not learned. Assume these words are adjectives and give all possible parsing for each word.

	ending	gender	case	number
μητρί	_____			
ἄνδρες	_____			
τριχός	_____			
δικαιώμασιν	_____			
κήρυκα	_____			

Exercise 2

Translate the following sentences as literally as possible consistent with good English usage.

τὸ φῶς τοῦ θεοῦ πέμπεται ταῖς ἐκκλησίαις.

_____

τὸ εὐαγγέλιον διδάσκει τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ.

_____

αἱ καλαὶ ἐκκλησίαι ἐπίστευον τῷ ὀνόματι τοῦ θεοῦ;

_____

_____

Matthew 5:3

τὸ πνεῦμα ἀπολύεται ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ αἱ ἐκκλησίαι βλέπουσιν τὴν βασιλείαν τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι πιστεύουσιν τῷ εὐαγγελίῳ.

Matthew 5:4

μακάριαι αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ, ὅτι διδαχθήσονται τὸ καλὸν εὐαγγέλιον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ οὐρανοῦ.

Matthew 5:5

οἱ οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ ἔσονται μακάριοι, ὅτι τὴν φωνὴν τοῦ πνεύματος ἀκούσουσιν καὶ ὁ θεὸς παρακαλήσει αὐτούς.

Matthew 5:6-7

οἱ διδάσκαλοι ἀκολουθήσουσιν τοῖς λόγοις τῶν ἀποστόλων καὶ ὁ ἐλεήμων θεὸς παρακαλήσει αὐτοὺς ὅτι καλὸς ὁ θεός.

Matthew 5:8-9

οἱ ἀπόστολοι ἀσπάζονται τὰς ἐκκλησίας καὶ λέγουσιν αὐταῖς ὅτι βλέψουσιν τὸ φῶς τοῦ θεοῦ ὅτι πέμψει τὸ τῆς ἀληθείας πνεῦμα μετ' ἐξουσίας.

Matthew 5:10

οἱ δεδιδαγμένοι ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ βλέπουσιν τὰς ἐπαγγελίας τὰς γεγραμμένας ὅτι διώκουσιν τοὺς τῆς δικαιοσύνης καρπούς.

Matthew 5:11

Sentence 1

ὁ θεὸς πέμψει τὸ πνεῦμα αὐτοῦ πάσῃ τῇ γῆ ὅταν οἱ εἰρηνοποιοὶ ἀκούσωσιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ θέλωσιν τὸν καρπὸν τῆς δικαιοσύνης.

Sentence 2

ἡμεῖς ἐλέγομεν ὅτι οἱ ἀπόστολοι ἄξουσιν ὑμᾶς ὅταν διδάσκωσιν τὴν ἀλήθειαν καὶ πιστεύσητε αὐτούς.

Matthew 5:12

Sentence 1

ὁ διδάσκαλος ἔλεγεν πάσαις ταῖς πονηραῖς ἐκκλησίαις, ἀκούετε τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ καὶ πιστεύετε τῷ λόγῳ αὐτοῦ.

Sentence 2

ὁ γὰρ θεὸς εἶπεν τῷ προφήτῃ ὅτι οἱ μακάριοι ζητήσουσιν τὴν ἀλήθειαν ὅταν ζητήσωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

Sentence 3

ὁ διδάσκαλος ἠσπάσατο τὰς ἐκκλησίας καὶ ἔλεγεν ὅτι χαίρετε ἐν τῷ θεῷ καὶ χορτάζεσθε μετὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ.

John 3:31a

Sentence 1

ὁ προφήτης ἔβλεπεν τοὺς ἀποστόλους λέγων, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἔρχεται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ οἱ μακάριοι ἄνθρωποι προσκυνήσουσιν αὐτὸν ὅταν θεωρήσωσιν αὐτόν.

Sentence 2

τὸ πνεῦμα τῆς ἀλήθειας παρακαλεῖ τὸν προφήτην, ὅτι ὁ πιστεύων ἐν τῷ θεῷ ἀκολουθεῖ τῷ υἱῷ ζητῶν τὴν βασιλείαν τοῦ οὐρανοῦ.

John 3:31b-32

Sentence 1

ὁ γὰρ ἀπόστολος πέπομφεν μαρτυρίαν ταῖς ἐκκλησίαις λέγων, λαμβάνετε τοῦτον τὸν λόγον ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν καὶ πιστεύετε τὸ εὐαγγέλιον ὃ ἠκούετε ὅταν οἱ διδάσκαλοι λαλήσωσιν ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ θεοῦ.

Sentence 2

οἷτοι δὲ οἱ προφήται μεμαρτυρήκασιν τοὺς λόγους οὓς ἐλάμβανον ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τοῦ μακαρίου θεοῦ ὅτε ἐλαλησεν τοῖς αὐτοῖς καὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν ἤκουσαν.

John 3:33

Sentence 1

ὁ θεὸς βλέπει σου τὰ ἔργα καὶ μαρτυρεῖ ὅτι οὔτε καλὸς εἶ οὔτε ἀληθής. ἀλλὰ ἐλεήσει ὅταν πενήθῃς καὶ ἀκολουθήσῃς τῷ υἱῷ, ὅτι καλὸς ἐστὶν ὁ θεὸς ἐν πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.

Sentence 2

οἱ κακοὶ ἄνθρωποι οὐκ πεπιστεύκασιν τὰς ἐπαγγελίας ἃς τὸ πνεῦμα ἐπέμψεν ταῖς ἐκκλησίαις. ὁ δὲ βλέπων τὸν υἱὸν παρακαλήθησεται ὑπὸ τοῦ κυρίου ὅταν αὐτὸς ὁ υἱὸς ἔρχηται καὶ ἀσπάζηται τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ. πᾶς γὰρ ὁ πιστεύων τῷ θεῷ προσκυνήσει αὐτῷ καὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται μακάριοι.

John 3:34

τὸ πνεῦμα δίδωσιν τὰς ἐπαγγελίας τοῦ οὐρανοῦ ταῖς πτωχαῖς ὅτι ἐπίστευσαν τοῖς τοῦ θεοῦ λόγοις καὶ δεδώκασιν τὰς καρδίας αὐτῶν τῇ ἀλήθειᾳ. τὸ δὲ πνεῦμα καὶ δώσει τὰς αὐτὰς ἐπαγγελίας πᾶσιν τοῖς ἀνθρώποις οἱ μαρτυρήσουσιν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ ὅτε διδόασιν τὰς ψυχὰς αὐτῶν αὐτῷ.

John 3:35

Sentence 1

ὁ λόγος τοῦ προφήτου δωθήσεται ταῖς ἐκκλησίαις λέγων, ἀγαπᾷ ὁ θεὸς τούτους τοὺς πατέρας καὶ μητέρας οἱ διδόασιν τὸν καρπὸν τὸν καλὸν τοῦ ῥήματος τοῦ κυρίου τοῖς πτωχοῖς ὅτε πεινῶσιν καὶ διψῶσιν τὴν δικαιοσύνην.

Sentence 2

ἐζήτησαν οἱ πατέρες τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ὅτι ἠγάπησαν τὰ τοῦ θεοῦ ῥήματα· ὁ δὲ θεὸς πέμψει τὸν υἱὸν αὐτοῦ τοῖς πατράσιν τούτοις.

John 3:36

Sentence 1

ὁ ἀπόστολος ἐσφράγισεν τὰς γραφὰς καὶ παραδέδωκεν αὐτὰς ταῖς ἐκκλησίαις ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ θεοῦ. αὐταὶ αἱ ἐκκλησίαι παρεκάλεσαν τοὺς πατέρας καὶ τὰς μητέρας ἐν ταῖς γραφαῖς ταύταις ὅτι ἐδιδάσκοντο τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν καὶ οὐκ ἠπείθησαν τῷ μακαρίῳ λόγῳ οὔτε τῇ μαρτυρίᾳ τῇ καλῇ τοῦ ἀποστόλου. ὁ ἀπόστολος ἐσφράγισεν τὰς γραφὰς καὶ παραδέδωκεν αὐτὰς ταῖς ἐκκλησίαις ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ θεοῦ. αὐταὶ αἱ ἐκκλησίαι παρεκάλεσαν τοὺς πατέρας καὶ τὰς μητέρας ἐν ταῖς γραφαῖς ταύταις ὅτι ἐδιδάσκοντο τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν καὶ οὐκ ἠπείθησαν τῷ μακαρίῳ λόγῳ οὔτε τῇ μαρτυρίᾳ τῇ καλῇ τοῦ ἀποστόλου.

Sentence 2

ὁ πατὴρ τοῦ αἰωνίου υἱοῦ δέδωκεν τὴν αἰώνιον μαρτυρίαν λέγων, πέμψω τὸ πνεῦμα μου καὶ δώσει ὑμῖν τὴν τῆς βασιλείας ζωὴν ὅτε τὰ ῥήματα τῆς ἀληθείας γράφουσιν οἱ προφῆται καὶ λαμβάνετε αὐτὰ καὶ μένουσιν ἐν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν καὶ ἐπὶ καρδίας ὑμῶν.

1 John 4:7-8

οἱ ἀπόστολοι παρεκάλεσαν τὰς ἐκκλησίας καὶ ἔλεγον αὐταῖς, ὅταν ἔρχηται τὸ πνεῦμα ἡμῖν λαμβάνωμεν τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ πιστεύσωμεν τῷ κυρίῳ. κατέβη γὰρ ὁ υἱὸς καὶ ἐδίδασκεν ἡμᾶς πάντα. διὸ μὴ ἀπειθήσωμεν τὴν τοῦ θεοῦ ἀληθείαν ἀλλὰ ποιήσωμεν τῆς βασιλείας τὰ ἔργα καὶ μένωμεν ἐν τῇ ζωῇ τῇ αἰωνίῳ. ὅταν ποιῶμεν ταῦτα γνωσόμεθα τὸν πατέρα καὶ τὸν ἀγαπητὸν υἱὸν αὐτοῦ.

1 John 4:9-10

Sentence 1

ὁ προφήτης ἀνέβη εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἵνα ἀσπάζηται τοὺς ἀποστόλους καὶ λαλήσῃ περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς. ἠγάπησεν γὰρ ὁ θεὸς ταύτην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἤγεν αὐτὴν ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἵνα ἀγαλλιάσῃ ἐν αὐτῷ. διὸ αὕτη ἡ ἐκκλησία ἦν ὁ θεὸς ἀγαπᾷ ἐλεύεται εἰς τὸν κόσμον καὶ διδάξει τὸ εὐαγγέλιον. ὁ προφήτης ἀνέβη εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἵνα ἀσπάζηται τοὺς ἀποστόλους καὶ λαλήσῃ περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς. ἠγάπησεν γὰρ ὁ θεὸς ταύτην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἤγεν αὐτὴν διὰ τοῦ πνεύματος ἵνα ἀγαλλιάσῃ ἐν αὐτῷ. διὸ αὕτη ἡ ἐκκλησία ἦν ὁ θεὸς ἀγαπᾷ ἐλεύεται εἰς τὸν κόσμον καὶ διδάξει τὸ εὐαγγέλιον.

Sentence 2

ἡ μητὴρ τοῦ ἀποστόλου τῆς ἀγάπης ἔγνω τὴν ἀλήθειαν ὅτι ἐδόθη αὐτῇ διὰ τοῦ πνεύματος. δεδίδακται γὰρ τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου ἵνα μαρτυρήσῃ τῇ τοῦ θεοῦ ἀγάπῃ. διὸ ἐλεύσεται τῷ διδασκάλῳ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀσπάσεται αὐτὸν καὶ ἄξει τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς αὐτῷ. τὸν γὰρ θεὸν καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἀγαπᾷ αὕτη. λήμψεται δὲ αὐτὰ ὁ διδάσκαλος καὶ παραδώσει τοὺς μακαρίους λόγους τούτους πᾶσιν τοῖς ἀνθρώποις τῆς γῆς ἐν τῷ θελήματι τοῦ μακαρίου θεοῦ.

1 John 4:11

ὁ λόγος τοῦ εὐαγγελίου ἐδόθη καὶ οἱ ἀπόστολοι αὐτὸν παρέδωκαν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ ἔγραψαν, εἰ τὰ τέκνα τῆς βασιλείας θέλουσιν ἀκολουθεῖν τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ διὰ τοῦ κόσμου τούτου ὀφείλουσιν ἀγαπᾶν ἀλλήλους καὶ μένειν ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ θεοῦ. αὐτὸ δὲ τὸ πνεῦμα πέμψει ὁ θεὸς ἵνα κηρύσσωσιν τὸ εὐαγγέλιον πᾶσιν καὶ φανέρωσιν τὸ τῆς ζωῆς φῶς. ὁ λόγος τοῦ εὐαγγελίου ἐδόθη καὶ οἱ ἀπόστολοι αὐτὸν παρέδωκαν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ ἔγραψαν, εἰ τὰ τέκνα τῆς βασιλείας θέλουσιν ἀκολουθεῖν τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ διὰ τοῦ κόσμου τούτου ὀφείλουσιν ἀγαπᾶν ἀλλήλους καὶ μένειν ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ θεοῦ. αὐτὸ δὲ τὸ πνεῦμα πέμψει ὁ θεὸς ἵνα κηρύσσωσιν τὸ εὐαγγέλιον πᾶσιν καὶ φανέρωσιν τὸ τῆς ζωῆς φῶς.

1 John 4:12

Sentence 1

ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐστὶν δεδομένος ἡμῖν καὶ πεπιστεύκαμεν αὐτῷ. ἐὰν μένωμεν ἐν τῇ ἀλήθειᾳ βλέψομεν τὸν τοῦ μακαρίου πατρὸς υἱὸν ὅταν ἔρχηται.

Sentence 2

ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἔλεγεν, ἐὰν λαμβάνητε τοὺς λόγους μου ἀκούσετε τὰ μακάρια ῥήματα τῆς δικαιοσύνης καὶ βλέψετε τὸ φῶς τοῦ θεοῦ· ἀλλ' ἐὰν μὴ λαμβάνητε αὐτοὺς οὐ χορτασθήσεσθε ὅτι οὐ φανερωθήσεται ὑμῖν ἡ βασιλεία τῆς ἀγάπης.

Sentence 3

μετὰ τὸ πνεῦμα ἐπέμφθη εἰς τὸν κόσμον ὑπὸ τοῦ θεοῦ οἱ ἀπόστολοι ἦρξαντο κηρύσσειν τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις περὶ τῆς χαρᾶς τῆς αἰωνίου ζωῆς μετὰ τοῦ υἱοῦ καὶ περὶ τῆς ἐπαγγελίας τοῦ οὐρανοῦ ὅτε ἐξερχόμεθα ἐκ τοῦ κόσμου τοῦτου.

Mark 10:13

Sentence 1

οἱ ἀπόστολοι ἐκήρυσσον τὸ εὐαγγέλιον τοῖς μαθηταῖς τοῦ Ἰωάννου ὅτε ἐβάπτισεν αὐτούς. ἐπίστευσαν δὲ τοῖς ἀποστόλοις καὶ ἔφερον τὰ τέκνα αὐτῶν ἵνα γινώσκωσιν τὴν ἀλήθειαν καὶ ἔχωσιν τὴν αἰώνιον ζωὴν.

Sentence 2 – with lexicon

καὶ καταβάς ἀπὸ τοῦ πλοίου [ὁ] Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα καὶ ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν.

Mark 10:14

Sentence 1

οἱ μαθηταὶ εἶπον τῷ Ἰησοῦ ἦλθομεν πρὸς τὸν προφήτην ἵνα γινώσκωμεν τὸ τοῦ θεοῦ θέλημα καὶ εἶπεν ὅτι ὀφείλομεν ἐλθεῖν πρὸς σε.

Sentence 2 – with lexicon

Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων· ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν [ἐγώ].

Mark 10:15

Sentence 1

εἶπον οὖν αὐτῷ· τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· ἐὰν μὴ σημεῖα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε.

Sentence 2- with lexicon

καὶ ὅς ἐάν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὅς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι.

Mark 10:16

Sentence 1

γινώσκων τὴν ἐξουσίαν τοῦ πνεύματος, ὁ μαθητὴς ἤνοιγεν τὰς καρδίας τῶν υἱῶν τοῦ κόσμου τούτου ἀλλ' οὗτοι οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἐπίστευσαν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας καὶ οὐκ ἔλαβον τὴν τοῦ θεοῦ ζωὴν.

Sentence 2- with lexicon

οὐδεὶς αἶρει αὐτήν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτήν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου.

Matthew 6:9

Sentence 1

ὁ οὖν Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ δοῦλος ὁ ἐμὸς προσευχέσθω τῷ πατρί μου ἵνα διὰ τοῦ πνεύματος λάβῃ τὴν σοφίαν τοῦ θεοῦ.

Sentence 2 – with lexicon

Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν,
ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι.

Matthew 6:10

Sentence 1

ὁ δοῦλός ἐστιν ἀκούων τοὺς λόγους τῶν ἀποστόλων οὓς ἐδίδασκον οἱ διδάσκαλοι
διὰ τῶν γραφῶν αὐτῶν ἵνα δέχηται τὸ εὐαγγέλιον καὶ γένηται τέκνον τοῦ θεοῦ.

Sentence 2 – with lexicon

ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται·
ὑμεῖς λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται.

Matthew 6:11

Sentence 1

λαλησάτω ὁ ἀκούων τὰ τοῦ θεοῦ ῥήματα τὴν μαρτυρίαν ἣν ἔλαβεν. ἐρχέσθωσαν
τῷ θεῷ λέγειν αὐτῷ περὶ τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν.

Sentence 2 – with lexicon

ἤδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν· μείνατε ἐν ἐμοί, καὶ γὰρ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἄφ' ἑαυτοῦ ἐὰν μὴ μένη ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μένητε.

Matthew 6:12

Sentence 1

ὁ μὲν θεὸς ἔγραψεν τὸν νόμον ἐπὶ λίθου, ἔθηκεν δὲ τὸ πνεῦμα ἐν ταῖς καρδίαις τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ, ὅτι ὁ νόμος πληροῦται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων οἱ ἀκολουθοῦσιν τὸν Ἰησοῦν ἐν ἀληθείᾳ.

Sentence 2 – with lexicon

ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν [αὐτοῦ] εἶπεν αὐτῷ· κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

Matthew 6:13

Sentence 1

κηρύσσων τοῖς πατράσιν καὶ ταῖς μητέρας τῶν ἐκκλησιῶν ἔλεγεν ὁ ἀποστολος·
διδάξατε τὰ τέκνα ὑμῶν τὴν σοφίαν τοῦ οὐρανοῦ ἵνα περιπατήσωσιν ἐν τῇ ἀληθείᾳ
καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρὸς τὸ τοῦ θεοῦ φῶς καὶ λάβειν τὴν αἰώνιον ζωὴν
διὰ τοῦ πνεύματος.

- The two infinitives give the content of what the fathers and mothers are not to prevent. Such a use of the infinitive does not always work in English so you need to adjust the idiom.

Sentence 2 – with lexicon

καὶ βοηθήσει αὐτοῖς κύριος καὶ ῥύσεται αὐτούς καὶ ἐξελεῖται αὐτούς ἐξ
ἀμαρτωλῶν καὶ σώσει αὐτούς ὅτι ἤλπισαν ἐπ' αὐτόν.

Romans 5:1

Sentence 1

προσευξάμενοι τῷ θεῷ οἱ κηρύσσοντες τὸ εὐαγγέλιον ἐν τῷ κόσμῳ ἔκραζον καὶ
ἔλεγον, ὁ Χριστὸς ἐστὶν τὸν τοῦ οὐρανοῦ ἄρτον ὃν ὁ πατὴρ δίδωσιν τοῖς
λαμβάνουσιν τὴν εἰρήνην αὐτοῦ.

Sentence 2 – with lexicon

ἐραυνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί
εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρὸς με ἵνα ζωὴν ἔχητε.

Romans 5:2

Sentence 1

προσηλθεν ὁ κύριος τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἐπληρώθη τῇ δόξᾳ τοῦ θεοῦ
τοῦ δεχομένου τῆς χαρᾶς τοῦ πιστεύοντος τῷ εὐαγγελίῳ τῷ περὶ τῆς ἀγάπης
αὐτοῦ.

Sentence 2 – with lexicon

Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν
δοῦναι τὴν σάρκα [αὐτοῦ] φαγεῖν;

Romans 5:3

Sentence 1

οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες εἶδον τὸν ἄρχοντα τῆς πόλεως καὶ εἶπον αὐτῷ ὅτι τί
διώκεις τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ ὅταν προσκυνῶσιν τῷ κυρίῳ καὶ διδῶσιν δόξαν τῷ
ὀνόματι αὐτοῦ; μὴ εἰδῆς ὅτι οὗτος κακὸς ἐστὶν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ θεοῦ;

Sentence 2 – with lexicon

προσεκύνησαν τῷ θεῷ λέγοντες· εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ,
ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας.

Romans 5:4

Sentence 1

ἀκολουθοῦντες τῷ Ἰησοῦ οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες ἔχουσιν θλίψεις ἐν τῷ κόσμῳ
τούτῳ, ἀλλ' αἱ θλίψεις τοῦ αἰῶνος τούτου ἀπελεύσονται ὅταν ὁ κύριος ἔλθῃ
ῥύεσθαι τοὺς πιστεύσαντας εἰς αὐτόν.

Sentence 2 – with lexicon

τάδε λέγει κύριος· μὴ καυχᾶσθω ὁ σοφὸς ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχᾶσθω ὁ
ἰσχυρὸς ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχᾶσθω ὁ πλούσιος ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ, ἀλλ'
ἢ ἐν τούτῳ καυχᾶσθω ὁ καυχώμενος, συνίειν καὶ γινώσκειν ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος
ποιῶν ἔλεος καὶ κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι ἐν τούτοις τὸ θέλημά μου
λέγει κύριος.

Romans 5:5

Sentence 1

τὸ πνεῦμα φανερώσει τὴν τοῦ θεοῦ δόξαν ἐν Ἱερουσαλήμ τῇ πόλει τοῦ Δαυὶδ καὶ
βλεφθήσεται ὑπὸ τῶν περιπατοῦντων ἐν τῷ φωτὶ τῆς πίστεως· οἱ γὰρ
ἀκολουθοῦντες τῷ Ἰησοῦ ἔξουσιν εἰρήνην ὅτι δι' αὐτοῦ λήμψονται τὴν
προσαγωγήν τῆ ζωῆς τῆς βασιλείας.

Sentence 2 – with lexicon

ἢ οὐκ οἶδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματος ἐστὶν οὗ ἔχετε
ἀπὸ θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἐαυτῶν;

Romans 5:6

Sentence 1

ἐλθόντος τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς πᾶσαν τὴν γῆν
διδάσκειν τοὺς ἄσεβεῖς περὶ τοῦ ἀληθοῦς φωτὸς καὶ καλεῖν αὐτοὺς ἔρχεσθαι πρὸς
τὸν κύριον Ἰησοῦν ὅπως ἐλθόντες γινώσκωσιν τὸν μόνον ἀληθῆ θεόν.

Sentence 2 – with lexicon

Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον.
καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός.

Romans 5:7

Sentence 1

ὁ ἀπόστολος εἶδεν τὸν ἀσεβῆ διδάσκαλον καὶ εἶπεν αὐτῷ, μὴ κήρυσσε τὴν
πονηρὰν ὁδὸν τοῖς μαθηταῖς ὅτι κρινεῖ ὁ θεὸς σε καὶ ἀποθανῆ ἔν ταῖς ἀμαρτίαις
σου.

- ἀσεβῆ – masc.-acc.-sg. < ἀσεβής, ἑς
- ἀποθανῆ – fut.-ind.-mp-2-sg. < ἀποθνήσκω, a verb that is middle-only in the future.

Sentence 2 – with lexicon

ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ
τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· ἀκούετε
αὐτοῦ.

Romans 5:8

Sentence 1

ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἐὰν ἐγὼ δοξάσω ἑμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ
πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι θεὸς ἡμῶν ἐστιν.

Sentence 2 – with lexicon

ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα
κύριον Ἰησοῦν Χριστόν.

Romans 5:9

Sentence 1

Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ποιῶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκεν.

- μείζω – fem.-acc.-sg. < μείζων, ον, *greater*. This is the comparative of μέγας, μεγάλη, μέγα. It mostly follows the 3D adjective pattern in ων, ον (§3.40), but it has few alternate irregular forms, including our form here. The paradigm is given in §3.43e, but you do not need to try to learn these irregularities at this point.

Sentence 2 – with lexicon

μὴ οὖν ἐπαισχυνθῆς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ, τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγία.

Romans 5:10

Sentence 1

Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἔστε.

- πεπιστευκότας – The context suggests this perfect is intensive, focusing on their present state without its past event in view.
- ἀληθῶς, *truly*

Sentence 2 – with lexicon

ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς
καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν.

Romans 5:11

Sentence 1

εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν·
ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ, ὅτι μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ὁ
πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν αὐτῷ, ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ
ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν
ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν
ἡμῖν ὁ θεός, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν. ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν·
ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

- μείζων < μείζων, ον, *greater*, the comparative of μέγας. Its paradigm is mostly the same as 3D adjectives with stems ending in ν (§3.40), as is true with the form here. We saw one of the irregularities in our sentence last time from John 5:36. The paradigm is in §3.43e.
- ψεύστης, ου, ὁ, *liar*

Sentence 2 – with lexicon

πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτούς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, διδάσκοντες αὐτούς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετείλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Luke 5:12

Sentence 1

Ἐγένετο δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν.

Sentence 2 – with lexicon

πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ.

Sentence 3 – with lexicon

Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξελθεῖν αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ.

Sentence 4 – with lexicon

εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· οὐχ ὑμῶν ἐστὶν γινῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατήρ
ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος
ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἔσεσθέ μου μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλήμ καὶ [ἐν] πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ
Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

Luke 5:13

Sentence 1

Καθὼς ἐστὶν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ
καρδίᾳ ὑμᾶς.

- φρονέω, *think*
- τῇ καρδίᾳ - the article for a possessive (§5.18).

Sentence 2 – with lexicon

Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ
ἀποδοκιμασθῆναι ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων
καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι· καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον
ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος ὁ Πέτρος αὐτὸν ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. ὁ δὲ
ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπετίμησεν Πέτρῳ καὶ λέγει· ὕπαγε
ὀπίσω μου, σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

Sentence 3 – with lexicon

Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσετε. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν. ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν.

Luke 5:14

Sentence 1

καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ· ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· ποιήσον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.

- στρατιώτης, ου, ὁ, *soldier*

Sentence 2 – with lexicon

αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ ἵνα γινώσκωσιν σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὄν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς τὸ ἔργον τελειώσας ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω· καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί.

Sentence 3 – with lexicon

Οὔσης οὖν ὀψίας τῆ ἡμέρα ἐκείνη τῆ μιᾷ σαββάτων καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἕστη εἰς τὸ μέσον καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῖς. ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον.

Luke 5:15

Sentence 1

Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερὸν προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ λέγοντες· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἓνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

- ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερὸν – genitive absolute.
- ἀρχιερεύς, ἕως, ὁ, *chief priest*
- ποίος, α, ον – *of what kind?, what sort of?*
- κἀγὼ – *and I* (καί + ἐγώ)

Sentence 2 – with lexicon

καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ οὐκ ἐξετείνετε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ, ἀλλ' αὕτη ἐστὶν ὑμῶν ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

Sentence 3 – with lexicon

ὅτι εὐθὴς ὁ λόγος τοῦ κυρίου,

καὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πίστει·

ἀγαπᾷ ἐλεημοσύνην καὶ κρίσιν,

τοῦ ἐλέους κυρίου πλήρης ἡ γῆ.

Luke 5:16

Sentence 1

τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως

ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου.

- τέλος, ους, τό, *end, goal*
- παραγγελία, ας, ἡ, *command, instruction*
- τῆς παραγγελίας – the article for a possessive (§5.35).
- συνείδησις, εως, ἡ, *consciousness, moral consciousness/conscience*
- ἀνυπόκριτος, ον, *without pretense, genuine, sincere*

Sentence 2 – with lexicon

Βλέπετε γὰρ τὴν κλήσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ

πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς.

Sentence 3

Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία μηδὲ δειλιάτω. ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾶτέ με ἐχάρητε ἂν ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα, ὅτι ὁ πατὴρ μείζων μου ἐστίν. καὶ νῦν εἶρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε.